

تدوین استراتژی‌های راهبردی برای زیست‌پذیری شهرکرد بر مبنای نقش مدیریت شهری

پژمان محمدی ده چشمه*

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۱۱/۰۴

(تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۰۸/۲۵)

چکیده

امروزه شهرها با چالش‌های بسیاری در زمینه‌های مختلف مواجه شده‌اند. تداوم این گونه رشد شهرنشینی هشدار بر ناپایداری شهرها می‌باشد. هدف پژوهش حاضر تدوین استراتژی‌های راهبردی برای زیست‌پذیری شهرکرد بر مبنای نقش مدیریت شهری می‌باشد. تحقیق حاضر از لحاظ هدف (نوع استفاده) یک تحقیق کاربردی است. روش مورد استفاده در این تحقیق یک روش توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش در این تحقیق شامل ساکنان شهر شهرکرد می‌باشد و محدوده آماری کل منطقه دربردارنده شهر شهرکرد می‌باشد. تعداد جامعه آماری برابر با (۱۶۰۰۰۰) در نظر گرفته شده‌اند. تعداد نمونه برابر ۳۸۳ نفر براساس فرمول کوکران و به شیوه تصادفی در دسترس تعیین شدند. داده‌های گردآوری شده براساس مدل SWOT مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج بیانگر آن است که به ترتیب استراتژی‌های نوع تدافعی، استراتژی نوع محافظه کارانه، استراتژی نوع رقابتی و در نهایت استراتژی نوع تهاجمی به ترتیب در اولویت اول تا چهارم قرار دارند. بر این مبنا مهم‌ترین استراتژی‌های توسعه زیست‌پذیری شهرکرد بر مبنای عملکرد مدیریت شهری شامل تقویت و حمایت از حق مشارکت اجتماعی با بهره‌گیری از تجربه‌های موفق و نظرات مردمی در راستای بهبود قوانین و مقررات حمایتی در شهر شهرکرد، ساماندهی پروژه‌های مشارکتی در سطوح مختلف محلی و ملی و بین‌المللی در حوزه حمل و نقل، توسعه و تقویت تعاملات فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی بین مردم در محلات مختلف از طریق برنامه‌های رسانه‌های جمعی می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: زیست‌پذیری، شهر، مدیریت شهری، شهرکرد، مدل سوات.

مقدمه

حدی که بیش از ۵۰ درصد مردم در شهرها زندگی می‌کنند. از این لحاظ توجه به سطح کیفیت زندگی شهرها و نیازهای ساکنین بسیار دارای اهمیت است (امیری و همکاران، ۱۳۹۷). آزادی فردی و فرصت‌های برابر از اجزای مهم تشکیل‌دهنده بهزیستی اجتماعی هستند. محیط‌زیست، زیرساختی است که تأمین‌کننده منابع طبیعی، ظرفیت دفع زباله و ارتباط بین انسان و محیط طبیعی است (خراسانی، ۱۳۹۰). به‌طور کلی زیست‌پذیری شهر در این فرایند به‌عنوان کیفیت زندگی تجربه شده توسط ساکنان یک شهر و یک منطقه تعریف می‌شود. در چنین زمینه‌ای پایداری عبارت است از توانایی تقویت کیفیت زندگی که ما برای آن ارزش قائلیم (Timmer and Seymoar, 2012). سکونتگاه زیست‌پذیر در واقع اشاره به ایجاد فضایی مناسب برای فعالیت‌های مختلف انسانی اعم از کار، تفریح، زندگی و ... دارد (دیوسالار و مفلوکی اوره، ۱۳۹۳). هرچه شرایط، کیفیت، شاخص‌ها و خدمات ارائه شده با نیازهای شهروندان منطبق‌تر باشد، میزان زیست‌پذیری فضای شهری بالاتر خواهد بود (صادقو و سجاسی قیداری، ۱۳۹۲). در بسیاری از کشورهای توسعه یافته برنامه‌ریزان در تلاش برای نمایش سطوح زیست‌پذیری شهری در سطوح مختلف جغرافیایی هستند تا از این طریق بتوانند راهکارهای بهینه‌ای را برای بهبود زیست‌پذیری در نواحی عقب‌مانده از نظر شاخص‌های مورد بررسی بیابند (حسن زاده، ۱۳۸۷). وجود مشکلاتی مانند ضعف منابع درآمدی، کمبود وسایل حمل‌ونقل عمومی، سنگینی ترافیک و تراکم خودروها و اتلاف وقت شهروندان در تردهای شهری و ... زندگی شهری را با چالش‌های جدی مواجه ساخته است و بر لزوم توجه به زیست‌پذیری شهری بیش از پیش افزوده است (خادمی و جوکار سرهنگی، ۱۳۹۱). نگاه ما به فضاهای شهری می‌تواند براساس الگوهای متفاوت مردم در خلق مکان‌ها و محله‌های متنوع باشد. به‌عنوان گزینه‌ای دیگر می‌توانیم فضاهای شهری را از دیدگاه افرادی ببینیم که براساس ظرفیت ذهنی‌شان درک متفاوتی از شهرها دارند. بدین طریق، می‌توانیم به

با رشد و توسعه‌ی شهرنشینی میزان بهره‌برداری از محیط تشدید گردید (جهانی و همکاران، ۱۳۹۷). در شرایط امروز که عقلانیت، ابزاری مدرن و نگاه کثرت‌گرا به مفهوم توسعه، موجب صدمات اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی فراوانی شده، لزوم توسعه پایدار شهرها روز به روز اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (فنی و همکاران، ۱۳۹۸). امروزه شهرها با چالش‌های بسیاری در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی مواجه شده‌اند در عین حال افزایش جمعیت به همراه نسبت روزافزون شهرنشینی پیامدهای زیان‌باری برای شهرها به ارمغان آورده است. تداوم این‌گونه رشد شهرنشینی با مشکلات اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست‌محیطی بحران‌آفرین و هشدار بر ناپایداری شهر می‌باشد (حبیبی، ۱۳۹۲) که البته در توسعه نیز به مفهوم اقتصادی توجه شده است (Brouwer and Van EK, 2004)؛ مفهومی از توسعه که فقط بر عوامل اقتصادی تکیه کند، شرایط ساختاری خاصی را به وجود می‌آورد که خود توسعه نیافتگی را تشدید می‌کند (Balsas, 2017). همگام با دستور کار پایداری، زیست‌پذیری به عنوان یکی از ایده‌های مطرح در مطالعات شهری اخیر ارائه شده است (فیروزبخت و همکاران، ۱۳۹۷). شاخص‌های زیست‌پذیری می‌توانند وضعیت محدوده‌های مختلف جغرافیایی شهر شهرکرد را به صورت تطبیقی نشان داده، آن‌ها را از نظر وضعیت امکانات، خدمات و نیز تنگناهای شهری رده‌بندی کرده و اولویت بخشند (حسینی، ۱۳۹۱). در شهر شهرکرد به‌عنوان یکی از شهرهای میانی واسط بین منطقه مرکزی و غربی کشور، قرارگیری در منطقه معتدل کوهستانی و در موقعیت روبه رشد شهری و جمعیتی نوین و تازه رشد یافته برای دریافت کیفیت زندگی سالم، شهر پویا و زیست‌پذیر نیازمند برنامه‌ریزی و درک جایگاه صحیح زیست‌پذیری بوده که نقش برنامه‌ریزی و مدیریت امور حائز اهمیت بوده که باید مدیریت شهری این نقش مهم را به‌خوبی ایفا نماید. امروزه شهرها محل اصلی زندگی و کار بشر شده‌اند، به

تعداد همان افراد، به درک‌های متفاوتی از فضای شهری برسیم (مدنی پور، ۱۳۸۴). مسئله مهم در مورد فضاهای عمومی جاذب برای مردم، ایجاد حس مطلوب بودن یا راحتی در آن‌ها است (تیبالدز، ۱۳۸۵). روابط اجتماعی و معاشرت عمومی مردم در قرارگاه‌های رفتاری عمومی صورت می‌گیرد. آنان جذب قرارگاهی می‌شوند که توانایی و میل به سازگاری با الگوهای ثابت رفتاری که در آنجا روی می‌دهند را داشته باشند (امین زاده، ۱۳۸۲). در کشورهایی هم چون کانادا، فرانسه، هلند، نروژ و انگلستان به منظور ارزیابی و ارتقاء کیفیت محیط در مقیاس‌های ملی و محلی، شاخص‌ها و چشم‌اندازهایی در سیاست‌گذاری‌ها و اهداف ملی در نظر گرفته شده است (بحرینی و طیبیان، ۱۳۷۷). قرائن و شواهد حاکی از به خطر افتادن عرصه‌های عمومی در بسیاری از شهرهای جهان است (تیبالدز، ۱۳۸۵). حس مکان موجب احساس راحتی در محیط، احساس امنیت، لذت و ادراک عاطفی، حمایت از مفاهیم فرهنگی مورد نیاز مردم، حمایت از روابط فرهنگی و اجتماعی جامعه، یادآوری تجارب گذشته، دستیابی به هویت و در نتیجه بهره‌برداری بهتر از محیط، رضایت استفاده‌کنندگان، احساس تعلق به محیط و تداوم حضور در آن می‌شود (فلاح، ۱۳۸۵). امروزه شهرها در حال از دست دادن هویت خود هستند. به‌طور معمول یک شهر ممکن است به آسانی میراث تاریخی و ویژگی‌های منحصر به فرد خود را درازای سازگاری با نیاز به اتومبیل، ویران سازد و از دست بدهد و به‌جای آن‌ها برج‌ها بر محیط شهری- همان‌گونه که در تمامی شهرهای جهان دیده می‌شود، مسلط شوند (دیزخلیلی، ۱۳۸۵). مناطق شهری دچار ازهم پاشیدگی شده و کاربری‌ها به‌گونه‌ای جدا از یکدیگر قرار گرفته‌اند که تأمین و تدارک تسهیلات حمل‌ونقل عمومی در آن‌ها بسیار مشکل و گران‌قیمت خواهد بود. توسعه جدید اغلب کسالت‌بار و بی‌روح و بسیار معمولی است (تیبالدز، ۱۳۸۵). امروزه شهرها با چالش‌های بسیاری در زمینه‌های مختلف مواجه شده‌اند. تداوم این‌گونه رشد شهرنشینی هشدار می‌دهد بر

ناپایداری شهرها می‌باشد (نادری پرو و مینویی، ۱۳۹۷). در این میان در شهرکرد برنامه‌ریزی مدونی برای بهبود شرایط زیستی در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی به خوبی تدوین نشده است به گونه‌ای که پراکنش مراکز در شهر ناموزون، وضعیت زیست محیطی به خصوص در زمینه دستبرد به منابع طبیعی ناگوار، جمعیت پذیری زیاد و عدم کنترل آنها، حاشیه نشینی و ... شرایط حادی را برای شهر فراهم کرده است. با رشد و توسعه‌ی شهرنشینی در شهرکرد میزان بهره‌برداری از محیط تشدید گردید. در صورتی که این رشد سریع موجب ایجاد مشکلاتی در زمینه‌ی کیفیت مسکن، بهداشت و سلامت روانی، افزایش مشکلات زیست‌محیطی، ایجاد رفتارهای ناپه‌نجان در محیط و ... شده است. بر همین مبنا از این منظر تحقیق حاضر ضمن اینکه با پژوهش‌های قبلی بسیار متمایز و متفاوت می‌باشد و از نوآوری خاصی برخوردار است چرا که به بررسی نقش مدیریت شهری در زیست پذیری شهری (که در هیچ‌کدام از مطالعات قبلی به آن پرداخته نشده است) می‌پردازد و جنبه‌های مختلف آن را مورد واکاوی و تحلیل قرار داده است. لذا پژوهش حاضر در پی برخورد با مسائل و چالش‌های مذکور و درصدد پاسخگویی به پرسش‌های بنیادین مطرح شده در زمینه پیوند عوامل و متغیرهای اجتماعی، اقتصادی و محیطی مرتبط با نقش مدیریت شهری در زیست پذیری شهری در شهر شهرکرد شکل گرفته است. بر همین مبنا در راستای بیان مسئله سؤال اصلی این است که استراتژی‌های راهبردی برای زیست پذیری شهرکرد بر مبنای نقش مدیریت شهری چه مواردی می‌باشند؟

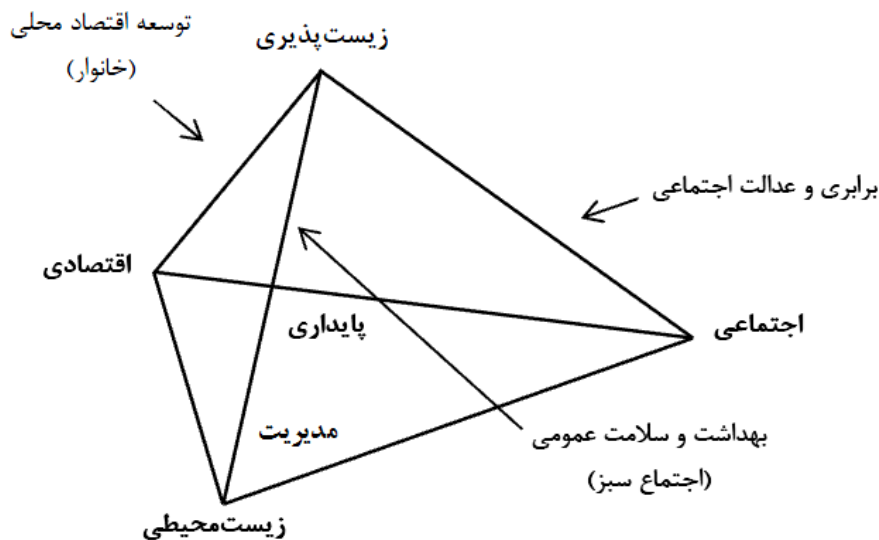
چهارچوب نظری

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

زیست پذیری شهری یکی از بزرگترین انگاره‌های برنامه‌ریزی شهری دوران معاصر است که هدف آن مطلوب کردن شرایط زندگی در بین تمامی ساکنین است (نوریان و همکاران، ۱۳۹۷). پایداری و زیست

هایی هستند که چارچوب سه بعد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی به آنها ارزش و احترام زیادی گذاشته می‌شود. در محل تلاقی محورهای ارزشی، راس هرم (یا زیست‌پذیری) به وجود می‌آید که به عنوان هدف غایی هر جامعه در راه رسیدن به شرایط مطلوب برای زندگی شناخته می‌شود (شکل ۱).

پذیری، وابستگی متقابل میان ابعاد، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی را به رسمیت شناخته‌اند. روابط متقابل میان این دو انگاره و ابعاد آن را می‌توان به صورت منشوری ترسیم کرد که در محل تلاقی سه ضلع زیرین این منشور، ابعاد اصلی پایداری قرار دارند. هر سه ضلع مذکور توسط محورهایی در راس هرم به یکدیگر متصل می‌شوند که این محورها همان ارزش-

شکل ۱: ارتباط پایداری و زیست‌پذیری

منبع: (عیسی لو، ۱۳۹۰)

صورت ناظر و تنظیم کننده متصور می‌باشد. در زمینه موضوع پژوهش و اهمیت و جایگاه زیست‌پذیری شهری و بررسی‌های مختلف، پژوهش‌های متعددی صورت گرفته است که به برخی از آنها اشاره می‌شود: واژه شهرهای زیست‌پذیر برای اولین بار در سال ۱۹۷۰ توسط سازمان ملی هنرها به منظور دستیابی به ایده‌های برنامه‌ریزی شهری مدنظر آنان، و به دنبال آن توسط سایر مراکز و سازمان‌های تحقیقاتی نظیر سازمان حفاظت محیطی، که مطالعات گسترده‌ای در خصوص زیست‌پذیرترین شهرهای آمریکا انجام داده است، به کار گرفته شد (McNulty, 1998). مقالات در خصوص مسائل شهری حال حاضر و راه‌های برای تغییر شهر مرکزی به محیط‌های جذاب، طبیعت زیبا در داخل جنگلی از بتن و ... بودند و هر یک از آنها براساس یک

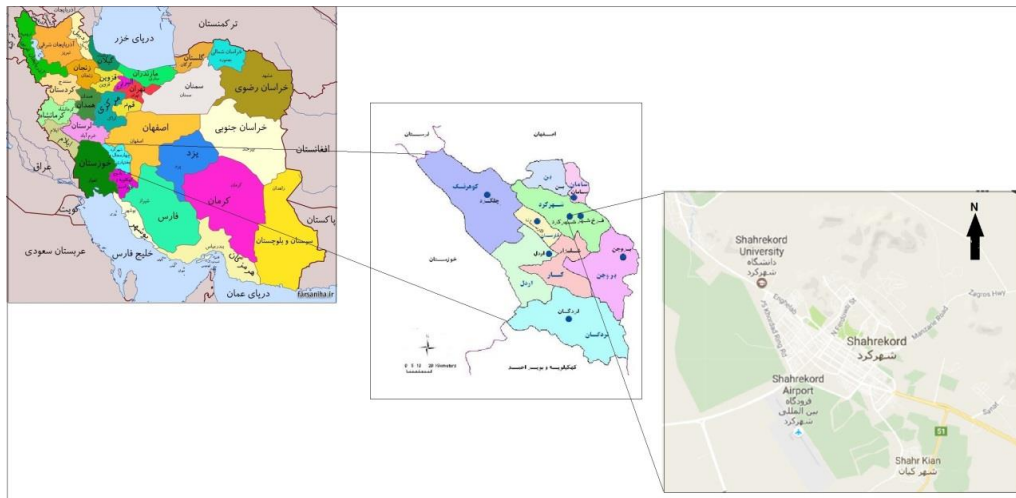
پایداری و زیست‌پذیری، وابستگی متقابل میان ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی را به رسمیت شناخته‌اند. روابط متقابل میان این دو انگاره و ابعاد آن را می‌توان به صورت منشوری ترسیم کرد که در محل تلاقی سه ضلع زیرین این منشور، ابعاد اصلی پایداری قرار دارند. هر سه ضلع مذکور توسط محورهایی در راس هرم به یکدیگر متصل می‌شوند که این محورها همان ارزش‌هایی هستند که در چارچوب سه بعد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی به آنها ارزش و احترام زیادی گذاشته می‌شود. در محل تلاقی محورهای ارزشی، راس هرم (یا زیست‌پذیری) به وجود می‌آید که به عنوان هدف غایی هر جامعه در راه رسیدن به شرایط مطلوب برای زندگی شناخته می‌شود و نقش مدیریت در داخل ضلع متصل به سه بعد، به

رضایتمندی از کیفیت زندگی مبتنی بر اصول زیست پذیری شهری نمونه موردی: منطقه ۸ شهرداری شیراز- محله موردستان» براساس روشی تحلیلی-کاربردی به این نتیجه دست یافته‌اند که رضایت مطلوبی از مؤلفه‌های مورد بررسی در محدوده مورد مطالعه وجود ندارد. ایراندوست و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «شاخص زیست پذیری در محیط‌های شهری (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهر مقدس قم) براساس روشی تحلیلی - توصیفی به این نتیجه دست یافته‌اند که باید سیاست‌هایی برای تمرکززدایی فعالیت‌ها، تغییر در سیاست‌های توسعه مبتنی بر خودرو محور صورت گیرد. (جعفری اسدآبادی (۱۳۹۲) در پایان‌نامه خود با عنوان «بررسی زیست پذیری شهرها در راستای توسعه پایدار مورد مطالعه کلان‌شهر تهران» با روش تحقیق توصیفی - تحلیلی با هدف کاربردی، به این نتیجه دست یافته است که زیست پذیری کلان‌شهر تهران در هر سه بعد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی در حد متوسط به پایین ارزیابی شده است.

مواد و روش تحقیق

شهرستان شهرکرد با مساحت ۲۹۴۲/۱۲ کیلومترمربع در موقعیت $50^{\circ}37'20''$ درجه تا $51^{\circ}10'22''$ طول شرقی و $32^{\circ}07'37''$ درجه تا $32^{\circ}42'35''$ عرض شمالی از نصف‌النهار گرینویچ قرار گرفته و از شمال و شرق به اصفهان و از جنوب به شهرستان بروجن، از غرب به شهرستان فارس و کوهرنگ محدود شده است، این شهرستان دارای ۱۰ مرکز شهری، ۴ بخش، ۸ دهستان و ۵۸ آبادی دارای سکنه می‌باشد. موقعیت شهرستان و شهر شهرکرد در شکل ۲ ارائه شده است.

ایده شخصی به دنبال دستیابی به پاسخی برای پرسش "چیز شهر خوب را ایجاد می‌کند" بود (Larice, 2005). پامیر (۲۰۰۷) در کتاب خلق یک مرکز شهری پر جنب‌وجوش و زیست‌پذیر عوامل مؤثر بر مکان عمومی موفق و زیست پذیر را این چنین معرفی می‌نماید: (۱) موقعیت مکان، (۲) اندازه مکان، (۳) برنامه‌ریزی مکان، (۴) طرح مکان. ساسان پور و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «سنجش و ارزیابی زیست پذیری شهری در مناطق بیست‌و دو گانه کلان‌شهر تهران» براساس روشی توصیفی- تحلیلی و هدف کاربردی به این نتیجه دست یافته‌اند که در میان مناطق ۲۲ گانه، مناطق یک و سه شهر تهران به ترتیب با میانگین رتبه‌ای ۳۵۳.۷۵ و ۳۰۱.۶۵ برای بعد زیست‌محیطی ۲۸۷.۷۵ و ۲۹۲.۸۸ برای بعد اجتماعی و ۳۳۸.۲۵ و ۲۹۴.۷۶ برای بعد اقتصادی از بیشترین زیست پذیری نسبت به دیگر مناطق برخوردار است. (محمدی و بهرامی، ۱۳۹۳) در تحقیقی به ارائه الگوی فضایی توسعه شهری بر مبنای اصول شهر زیست پذیر (نمونه موردی: منطقه ۲۲ تهران) اقدام نمودند که نتایج بیانگر آن بود که برای زیست پذیر نمودن منطقه باید با نگاهی به الگوهای بومی، از تجارب جهانی به‌خوبی استفاده نموده و موارد مشابه به‌خوبی دریافت گردیده و بر مبنای آن به برنامه‌ریزی در راستای ایجاد یک منطقه زیست پذیر اقدام نمود. یوسفی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «تحلیل شاخص‌ها و ابعاد کیفیت زندگی شهری با رویکرد زیست پذیری» براساس روشی تحلیلی- توصیفی به این نتیجه دست یافته‌اند که شاخص‌های کیفیت زندگی به‌طور وسیعی با زیست پذیری و اصول مربوط به آن در ارتباط می‌باشند و شاخص‌های زیست پذیری در جهت ارتقاء کیفیت زندگی شهری حرکت می‌کند. پریخواه زرمهر و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان «سنجش

شکل ۲: موقعیت شهر شهرکرد

منبع: (نگارنده، ۱۳۹۷)

تحقیق حاضر از لحاظ هدف (نوع استفاده) یک تحقیق کاربردی است. روش مورد استفاده در این تحقیق یک روش توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش در این تحقیق شامل ساکنان شهر شهرکرد می‌باشد و محدوده آماری کل منطقه دربردارنده شهر شهرکرد می‌باشد. تعداد جامعه آماری برابر با (۱۶۰۰۰) در نظر گرفته شده‌اند. تعداد نمونه برابر ۳۸۳ نفر براساس فرمول کوکران و به شیوه تصادفی در دسترس تعیین شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه شامل ۸۵ سؤال می‌باشد که در ۴ بخش (اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی) و مدیریت شهری هرکدام به ترتیب با تعداد ۳۱، ۲۴ و ۱۶ و ۱۴ سؤال مورد سنجش قرار گرفت. روایی پرسشنامه صوری بوده که به تأیید ۵ تن از اساتید دانشگاه رسیده است و پایایی آن نیز براساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۷۳ مورد تأیید واقع شده است. داده‌های گردآوری شده براساس مدل سوات مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند که به شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها، تهدیدها و ارائه راهبردهای متناسب پرداخته است.

یافته‌های تحقیق

تدوین استراتژی‌های متناسب براساس مدل سوات

عوامل داخلی

در راستای اولویت‌سنجی و تعدیل تعداد زیرمعیارها پرسشنامه دوم طراحی و میزان تأثیرگذاری هر یک از گویه‌ها در توسعه زیست‌پذیری در شهر شهرکرد با محوریت مدیریت شهری در قالب طیف لیکرت (۱ کمترین امتیاز و ۵ بیشترین امتیاز) از دیدگاه خبرگان مشخص گردید. در این مرحله ضریب و رتبه فاکتورها مشخص شده تا در مراحل بعدی، وزن نهایی محاسبه شده در نرم‌افزار Super Decision به معیارهای مشخص شده اختصاص یابد و در پایان ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE) تشکیل شد. با اخذ نظر خبرگان در نهایت ۲۰ عامل برتر درون محیطی با بالاترین میانگین وزنی (شامل ده قوت و ده ضعف) به‌عنوان فاکتورهای نهایی (که این فاکتورها در ماتریس مقایسه زوجی مورد استفاده قرار می‌گیرند) انتخاب شدند.

جدول ۱: اولویت‌سنجی نقاط قوت و ضعف مؤثر در توسعه زیست‌پذیری در شهر شهرکرد با محوریت مدیریت شهری

رتبه	ضریب	میانگین وزن‌ها	مجموع وزن‌ها	تحلیل نقاط قوت
۱	۰/۰۲۸	۴/۶۲۵	۳۷	دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی خصوصی و عمومی
۴	۰/۰۲۶	۴/۱۲۵	۳۳	کیفیت متناسب بهداشت فردی و عمومی
۲	۰/۰۲۷	۴/۳۷۵	۳۵	مناسب بودن روابط همسایگان و بستگان با یکدیگر
۱	۰/۰۲۸	۴/۶۲۵	۳۷	تأمین مناسب مصرف مواد غذایی (گوشت، سبزی و ...)
۷	۰/۰۲۴	۳/۷۵	۳۰	تأمین متناسب مصرف انرژی (برق، گاز و ...)
۸	۰/۰۲۳	۳/۵	۲۸	تأمین مناسب مصرف کالا و خدمات برخورداری از فضاهای آموزشی مناسب
۸	۰/۰۲۳	۳/۵	۲۸	مساحت مناسب و کافی در مسکن
۶	۰/۰۲۴	۳/۸۷۵	۳۱	امنیت تردد زنان و دختران
۳	۰/۰۲۶	۴/۲۵	۳۴	وجود اتاق‌های کافی در مسکن
۵	۰/۰۲۵	۴	۳۲	برخورداری از سیستم گرمایشی و سرمایشی مناسب
۶	۰/۰۲۴	۳/۸۷۵	۳۱	برخورداری از سیستم دفع فاضلاب مناسب
۴	۰/۰۲۶	۴/۱۲۵	۳۳	کیفیت مناسب آب شهری
۵	۰/۰۲۵	۴	۳۲	مناسب بودن میزان ساعات کار وسایل نقلیه عمومی
۸	۰/۰۲۳	۳/۵	۲۸	کیفیت مناسب وسایل نقلیه حمل بار
۱۰	۰/۰۲۱	۳/۲۵	۲۶	کیفیت مناسب آب شرب شهری
۸	۰/۰۲۳	۳/۵	۲۸	کیفیت مناسب زیبایی طبیعی در شهر
۹	۰/۰۲۲	۳/۳۷۵	۲۷	کیفیت مناسب چشم‌انداز سبز شهر
۸	۰/۰۲۳	۳/۵	۲۸	کیفیت مناسب خیابان‌ها و کوچه‌ها از نظر درختان
رتبه	ضریب	میانگین وزن‌ها	مجموع وزن‌ها	تحلیل نقاط ضعف
۶	۰/۰۲۳	۳/۵	۲۸	عدم کیفیت مناسب بیمارستان‌ها و درمانگاه‌ها
۴	۰/۰۲۴	۳/۷۵	۳۰	عدم کیفیت مناسب اماکن تاریخی، فرهنگی و مذهبی
۵	۰/۰۲۳	۳/۶۲۵	۲۹	عدم کیفیت مناسب سینماها و مکان‌های اجرای تئاتر
۲	۰/۰۲۵	۴	۳۲	عدم کیفیت مناسب دفع آب‌های سطحی
۴	۰/۰۲۴	۳/۷۵	۳۰	ارتباط کم شهروندان با شورای شهر و شهروندان
۲	۰/۰۲۵	۴	۳۲	وجود بیکاران فراوان در شهر
۵	۰/۰۲۳	۳/۶۲۵	۲۹	نبود درآمد مناسب و کافی
۸	۰/۰۲	۳	۲۴	کیفیت پایین تجهیزات آموزشی
۶	۰/۰۲۴	۳/۵	۲۸	کمبود امنیت عبور از جاده و خیابان از نظر سرعت
۶	۰/۰۲۶	۳/۵	۲۸	عدم کیفیت مناسب معابر و خیابان‌ها
۲	۰/۰۲۵	۴	۳۲	عدم کیفیت مناسب شبکه راه‌ها
۴	۰/۰۲۵	۳/۷۵	۳۰	عدم کیفیت مناسب فضاهای فراغتی، تفریحی و ورزشی
۴	۰/۰۲۵	۳/۷۵	۳۰	نبود استحکام مناسب مسکن
۲	۰/۰۲۶	۴	۳۲	عدم در دسترس بودن مسکن باکیفیت خوب
۵	۰/۰۲۴	۳/۶۲۵	۲۹	عدم کیفیت مناسب شبکه آب، برق، گاز، تلفن، پست و اینترنت
۵	۰/۰۲۴	۳/۶۲۵	۲۹	عدم کیفیت مناسب وسایل نقلیه عمومی
۶	۰/۰۲۴	۳/۵	۲۸	عدم کیفیت حمل‌ونقل عمومی
۱	۰/۰۲۷	۴/۲۵	۳۴	نبود کیفیت مناسب در جمع‌آوری زباله
۴	۰/۰۲۵	۳/۷۵	۳۰	عدم کیفیت مناسب در جمع‌آوری فاضلاب
۳	۰/۰۲۵	۳/۸۷۵	۳۱	عدم کیفیت مناسب ساختمان‌ها و معماری بناها
۳	۰/۰۲۵	۳/۸۷۵	۳۱	عدم کیفیت مناسب فضای بازی برای کودکان
۵	۰/۰۲۴	۳/۶۲۵	۲۹	کیفیت نامناسب پارک‌ها
۷	۰/۰۲۳	۳/۳۷۵	۲۷	کمیت و توزیع نامناسب پراکندگی فضای سبز
	۱	۱۹۹/۳۷۵		جمع

منبع: (نگارندگان، ۱۳۹۷)

نتایج حاصل از مقایسه زوجی و ورود اطلاعات در نرم‌افزار نشان داد که نقاط قوت با وزن نسبی (۰/۴۴۱) و وزن نهایی (۰/۲۵۹) در مقایسه با نقاط ضعف با وزن نسبی (۰/۵۵۹) و وزن نهایی (۰/۲۷۶) در سطح پایین-تری قرار دارد. این نشان می‌دهد شهرکرد از نظر به‌کارگیری استراتژی‌هایی که بتواند از نقاط قوت استفاده و بر ضعف‌ها غلبه کند ضعیف عمل کرده است.

جدول ۲: اولویت‌سنجی فرصت‌های مؤثر در توسعه زیست‌پذیری در شهر شهرکرد با محوریت مدیریت شهری از دیدگاه خبرگان

رتبه	ضریب	میانگین وزن‌ها	مجموع وزن‌ها	تحلیل فرصت‌ها
۵	۰/۰۳۴	۳/۷۵	۳۰	بهبود کیفیت آزادی‌های فردی
۵	۰/۰۳۴	۳/۷۵	۳۰	افزایش میزان وجود پاسگاه‌های نظامی و انتظامی
۲	۰/۰۳۶	۴/۱۲۵	۳۳	افزایش کیفیت خدمات اداری و دولتی
۲	۰/۰۳۱	۴/۱۲۵	۳۳	بهبود نسبی کیفیت معابر و میادین
۵	۰/۰۳۴	۳/۷۵	۳۰	بهبود کیفیت ساختمان‌های آموزشی
۱	۰/۰۳۷	۴/۲۵	۳۴	بهبود کیفیت آموزش خصوصی و دولتی
۳	۰/۰۳۵	۴	۳۲	بهبود کیفیت تدریس معلمان و اساتید
۷	۰/۰۳۳	۳/۵	۲۸	افزایش میزان فرصت‌ها شغلی و دسترسی به آن
۹	۰/۰۳۲	۳/۲۵	۲۶	افزایش کیفیت کتابخانه‌ها
۶	۰/۰۳۳	۳/۶۲۵	۲۹	بهبود کیفیت خدمات پزشکی و بهداشتی
۷	۰/۰۳۳	۳/۵	۲۸	بهبود کیفیت راه دسترسی به مناطق شهر و ادارات
۶	۰/۰۳۳	۳/۶۲۵	۲۹	تلاش برای افزایش دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی
رتبه	ضریب	میانگین وزن‌ها	مجموع وزن‌ها	تحلیل تهدیدها
۱	۰/۰۳۹	۴/۶۲۵	۳۷	افزایش میزان جرائم غیر خشن (دزدی و ...)
۹	۰/۰۳۳	۳/۶۲۵	۲۹	کاهش کیفیت رستوران‌ها
۸	۰/۰۳۴	۳/۷۵	۳۰	کاهش امنیت تردد پیاده و سواره در شب
۷	۰/۰۳۵	۳/۸۷۵	۳۱	کاهش میزان تمایل زندگی و سرمایه‌گذاری در شهر
۵	۰/۰۳۶	۴/۱۲۵	۳۳	کاهش میزان امیدواری به بهبود شرایط زندگی
۷	۰/۰۳۴	۳/۸۷۵	۳۱	تقلیل میزان احترام شهروندان به یکدیگر
۵	۰/۰۳۵	۴/۱۲۵	۳۳	کاهش قابلیت اعتماد به شورای شهر و شهرداری برای شهروندان
۷	۰/۰۳۴	۳/۸۷۵	۳۱	کاهش توانایی افراد در تکفل خانواده
۲	۰/۰۳۷	۴/۵	۳۶	افزایش میزان سطح فساد اجتماعی
۶	۰/۰۳۴	۴	۳۲	کاهش میزان تعلق به مکان (محله، منطقه و شهر)
۲	۰/۰۳۷	۴/۵	۳۶	کاهش میزان روحیه کار گروهی و مشارکت در بین شهروندان
۳	۰/۰۳۶	۴/۳۷۵	۳۵	افزایش میزان جرائم خشن (قتل و ...)
۶	۰/۰۳۴	۴	۳۲	افزایش میزان آلودگی ناشی از رفت‌وآمد وسایل نقلیه
۴	۰/۰۳۶	۴/۲۵	۳۴	کاهش کیفیت هوا
۵	۰/۰۳۴	۴/۱۲۵	۳۳	افزایش میزان وارونگی هوا
۷	۰/۰۳۴	۳/۸۷۵	۳۱	افزایش میزان آلودگی ناشی از کارگاه‌ها و کارخانه‌های صنعتی
۸	۰/۰۳۳	۳/۷۵	۳۰	کاهش میزان آرامش و فقدان آلودگی صوتی
	۱	۱۸۷/۸۷۵		جمع

منبع: (نگارندگان، ۱۳۹۷)

هندسی در نرم افزار وارد شدند. برای مقایسه زوجی چهار معیار اصلی مدل سوات (نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها) در راستای انتخاب بهترین استراتژی و مجموعه زیرمعیارها به صورت جداگانه در نرم افزار Super Decision وارد شده و پس از مقایسات زوجی آن‌ها و مشخص شدن وزن نسبی هر یک از زیرمعیارها از طریق روش مقدار ویژه (ارزش نهایی)، اوزان نهایی هر معیار تعیین شد. که وزن نهایی در نرم افزار محاسبه می‌شود.

نتایج حاصل از مقایسه زوجی و ورود اطلاعات در نرم افزار نشان داد که فرصت‌ها با وزن نسبی (۰/۴۰۵) و وزن نهایی (۰/۳۴) در مقایسه با تهدیدها با وزن نسبی (۰/۵۹۵۶) و وزن نهایی (۰/۳۵۸) در سطح پایین‌تری قرار دارد. این نشان می‌دهد شهرکرد از نظر به کارگیری استراتژی‌هایی که بتواند از فرصت‌ها استفاده و تهدیدات را کاهش دهد ضعیف عمل کرده است.

اولویت‌بندی عوامل داخلی و خارجی در این پژوهش مبنا را بر تصمیم‌گیری گروهی قرار گرفته است. نتایج پرسشنامه‌ها بعد از گرفتن میانگین

جدول ۳: اولویت‌بندی چهار معیار اصلی مدل سوات در نرم افزار Super Decision

Name	Normalize	Idealized	Limiting
تهدید	۰/۳۹۰۵۲۴	۱	۰/۰۱۳۰۱۷۵
ضعف	۰/۲۷۶۱۴۲	۰/۷۰۷۱۰۷	۰/۰۰۹۲۰۴۷
فرصت	۰/۱۹۵۲۶۲	۰/۵	۰/۰۶۵۰۸۷
قوت	۰/۱۳۸۰۷۱	۰/۳۵۳۵۵۳	۰/۰۴۶۰۲۴

منبع: (نگارندگان، ۱۳۹۷)

زیست پذیری با محوریت مدیریت شهری، شهر شهرکرد نیاز به اجرای راهکارهایی دارد که با اجتناب از تهدیدها و رفع نقاط ضعف، زمینه بهره‌برداری از قوت‌ها و فرصت‌های پیش رو را فراهم آورد. در بین زیر معیارهای تهدیدها T1 (کاهش کیفیت هوا) بیشترین اهمیت و زیر معیار T8 (افزایش میزان جرائم خشن (قتل و ...)) خلاق در رتبه آخر از نظر خبرگان قرار داشته است. در بین زیر معیارهای گروه نقاط ضعف W2 (ارتباط کم شهروندان با شورای شهر و شهروندان) از بیشترین اهمیت و زیر معیار W7 (عدم دسترسی بودن مسکن باکیفیت خوب) در رتبه آخر از نظر خبرگان قرار داشته است. در بین زیر معیارهای فرصت-ها O1 (بهبود کیفیت آزادی‌های فردی) از بیشترین اهمیت و زیر معیار O10 (تلاش برای افزایش دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی) در رتبه آخر از نظر خبرگان قرار داشته است.

نرخ ناسازگاری مقایسه زوجی چهار معیار اصلی مدل سوات در نرم افزار برابر با ۰/۰۴۵۴۴ محاسبه شد که کمتر از ۰/۱ و نشان‌دهنده سازگاری و پایایی قضاوت‌ها و مقایسات زوجی است. نرخ ناسازگاری زیر معیارهای نقاط قوت در نرم افزار برابر با ۰/۰۴۱۶۸ محاسبه شد که کمتر از ۰/۱ و نشان‌دهنده سازگاری و پایایی قضاوت‌ها و مقایسات زوجی است. نرخ ناسازگاری زیر معیارهای نقاط ضعف در نرم افزار برابر با ۰/۰۵۱۱۳ محاسبه شد که کمتر از ۰/۱ و نشان‌دهنده سازگاری و پایایی قضاوت‌ها و مقایسات زوجی است. نرخ ناسازگاری زیر معیارهای فرصت‌ها در نرم افزار برابر با ۰/۰۶۳۱۱ محاسبه شد که کمتر از ۰/۱ و نشان‌دهنده سازگاری و پایایی قضاوت‌ها و مقایسات زوجی است. نرخ ناسازگاری زیر معیارهای تهدیدها در نرم افزار برابر با ۰/۰۴۳۷۸ محاسبه شد که کمتر از ۰/۱ و نشان‌دهنده سازگاری و پایایی قضاوت‌ها و مقایسات زوجی است. جهت توسعه

جدول ۴: اولویت‌بندی معیارها و زیر معیارها مدل سوات نسبت به هدف پژوهش در نرم‌افزار Super Decision

عوامل گروه SWOT	اولویت معیارها	نرخ ناسازگاری	نسبت به هدف پژوهش		اولویت زیر معیارها	زیر عوامل swot	نسبت به هدف پژوهش	
			Normal	Limiting			Normal	Limiting
تهدیدها	۱	-۰.۴۳۷۸	-۰.۳۹۰۵۲۴	-۰.۱۳۰۱۷۵	۱	T1	-۰.۱۵۱۱۳	-۰.۱۹۶۷۳
					۲	T5	-۰.۱۴۷۴۶	-۰.۱۹۱۹۵
					۳	T2	-۰.۱۴۰۳۲	-۰.۱۸۲۶۶
					۴	T4	-۰.۱۱۰۰۱	-۰.۱۴۳۲۲
					۵	T7	-۰.۱۰۱۳۹	-۰.۱۳۱۹۸
					۶	T6	-۰.۰۸۱۷۴	-۰.۱۰۶۴۱
					۷	T3	-۰.۰۷۷۴	-۰.۱۰۰۷۶
					۸	T10	-۰.۰۶۷۰۱	-۰.۰۸۷۲۳
					۹	T9	-۰.۰۶۴۴	-۰.۰۸۳۸۷
					۱۰	T8	-۰.۰۵۹۱۴	-۰.۰۷۶۹۹
نقاط ضعف	۲	-۰.۵۱۱۳	-۰.۲۷۶۱۴۲	-۰.۰۹۲۰۴۷	۱	W2	-۰.۱۵۴۷۹	-۰.۱۴۲۴۸
					۲	W8	-۰.۱۳۰۲۷	-۰.۱۱۹۹۱
					۳	W9	-۰.۱۲۷۴۷	-۰.۱۱۷۳۳
					۴	W4	-۰.۱۱۵۳۶	-۰.۱۰۶۱۹
					۵	W5	-۰.۱۰۰۵۶	-۰.۰۹۲۵۶
					۶	W10	-۰.۰۹۶۸۱	-۰.۰۹۱۲۵
					۷	W1	-۰.۰۹۶۸۱	-۰.۰۸۹۱۱
					۸	W6	-۰.۰۶۵۳۳	-۰.۰۶۰۱۳
					۹	W3	-۰.۰۶۱۱۹	-۰.۰۵۶۳۲
					۱۰	W7	-۰.۰۴۹۰۹	-۰.۰۴۵۱۹
فرصت‌ها	۳	-۰.۶۳۱۱	-۰.۱۹۵۲۶۲	-۰.۰۶۵۰۸۷	۱	O1	-۰.۱۵۳۲۱	-۰.۰۹۹۷۲
					۲	O3	-۰.۱۳۵۲۹	-۰.۰۸۸۰۶
					۳	O2	-۰.۱۳۱۹۶	-۰.۰۸۵۸۹
					۴	O7	-۰.۱۱۵۸۱	-۰.۰۷۵۳۸
					۵	O4	-۰.۰۹۳۸۶	-۰.۰۶۱۰۹
					۶	O5	-۰.۰۹۱۱۸	-۰.۰۵۹۳۵
					۷	O6	-۰.۰۷۸۱۵	-۰.۰۵۰۸۷
					۸	O8	-۰.۰۷۷۴۹	-۰.۰۵۰۴۴
					۹	O9	-۰.۰۶۳۳۴	-۰.۰۴۱۲۳
					۱۰	O10	-۰.۰۵۹۷	-۰.۰۳۸۸۶
نقاط قوت	۴	-۰.۴۱۶۸	-۰.۱۳۸۰۷۱	-۰.۰۴۶۰۲۴	۱	S6	-۰.۱۵۲۰۳	-۰.۰۶۹۹۷
					۲	S4	-۰.۱۴۳۹۷	-۰.۰۶۶۲۶
					۳	S1	-۰.۱۲۱۳۵	-۰.۰۵۵۸۵
					۴	S2	-۰.۱۲۱۳۵	-۰.۰۵۵۸۵
					۵	S5	-۰.۱۰۷۹۲	-۰.۰۴۹۶۷
					۶	S3	-۰.۰۹۱۸۴	-۰.۰۴۲۲۷
					۷	S8	-۰.۰۷۲۹۴	-۰.۰۳۳۵۷
					۸	S9	-۰.۰۶۷۷۳	-۰.۰۳۱۱۷
					۹	S10	-۰.۰۶۳۴۵	-۰.۰۲۹۲
					۱۰	S7	-۰.۰۵۷۴۳	-۰.۰۲۶۴۳

منبع: نگارندگان، (۱۳۹۷)

نسبت به هدف پژوهش می‌رسد. مقایسات زوجی بین گزینه‌های چهارگانه تصمیم‌گیری پژوهش (S0,ST,WO,WT) و هر یک از نقاط قوت، ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها توسط خبرگان انجام شد و با استفاده از سوپر ماتریس حد اولویت این استراتژی‌ها در محیط نرم‌افزار Super Decision مشخص گردید.

در بین زیر معیارهای نقاط قوت S6 (وجود اتاق‌های کافی در مسکن) از بیشترین اهمیت وزیر معیار S7 (برخورداری از سیستم گرمایشی و سرمایشی مناسب) در رتبه آخر از نظر خبرگان قرار داشته است. پس از تعیین اولویت معیارها و زیرمعیارهای پژوهش، نوبت به محاسبه اولویت‌های گزینه‌های پژوهش (استراتژی‌ها)

جدول ۵: جدول اولویت‌بندی گزینه‌های چهارگانه تصمیم نسبت به هدف پژوهش در نرم‌افزار Super Decision

Name	Ideals	Normal	Raw
so	۰/۶۵۷۸۸۳	۰/۲۱۶۰۴۸	۰/۰۷۲۰۱۶
st	۰/۶۶۸۲۵۸	۰/۲۱۹۴۵۵	۰/۰۷۳۱۵۲
wo	۰/۷۱۸۹۴۲	۰/۲۳۶۰۹۹	۰/۰۷۸۷
wt	۱	۰/۳۲۸۳۹۸	۰/۱۰۹۴۶۶

منبع: (نگارندگان، ۱۳۹۷)

۲- ارتقاء سطح کمی و کیفی تخصص، دانش و مهارت‌های نیروی انسانی شاغل در بخش شورای شهر و آگاهی دادن به مردم در انتخاب نیروهای متعهد و متخصص (wt2).

۳- سرمایه‌گذاری در آموزش حرفه‌ای و عالی در حوزه مسکن، ساخت‌وساز در نظام آموزش و پرورش در راستای آموزش کودکان و نوجوانان به‌عنوان میراث‌داران و سرمایه‌های آینده شهرکرد (wt3).

۴- ایجاد یک ساختار مدیریتی هماهنگ و یکپارچه در حوزه امنیت و جرائم به‌منظور کاهش آن‌ها و اثربخش بودن سیاست‌ها و مشروعیت بخشیدن به فرآیند تصمیم‌گیری (wt4).

۵- ایجاد یک دیدگاه مشترک برای تحقیقات استراتژیک در حوزه مدیریت شهری و زیست‌پذیری بین شهرکرد و سایر شهرهای پیشرو در این زمینه با ساماندهی همایش‌ها و رویدادهای مختلف (wt5).

اولویت دوم: استراتژی‌های نوع محافظه‌کارانه با وزن نسبی (۰/۲۳۶) عبارت‌اند از:

۱- ساماندهی پروژه‌های مشارکتی در سطوح مختلف محلی و ملی و بین‌المللی در حوزه حمل‌ونقل (wo1).

۲- ایجاد پارک فناوری، موزه و گالری‌های هنری و علمی که آزادانه به روی شهروندان باز بوده که در تحریک حس کنجکاوی آن‌ها به تولید دانش آن‌ها

با توجه به نتایج به دست‌آمده از تلفیق روش AHP و SWOT به ترتیب استراتژی‌های نوع تدافعی با وزن نسبی (۰/۳۲۸) و کسب وزن نهایی (۰/۱۰۹)، استراتژی نوع محافظه‌کارانه با وزن نسبی (۰/۲۳۶) و کسب وزن نهایی (۰/۰۷۸)، استراتژی نوع رقابتی با وزن نسبی (۰/۲۱۹) و کسب وزن نهایی (۰/۰۷۳) و درنهایت استراتژی نوع تهاجمی با وزن نسبی (۰/۲۱۶) و کسب وزن نهایی (۰/۰۷۲) به ترتیب در اولویت اول تا چهارم قرار دارند.

تدوین استراتژی

زیرمعیارهای نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها دوبه‌دو باهم مقایسه شدند و استراتژی‌های SO، ST، WO، WT تدوین شدند. استراتژی‌های مناسب توسعه زیست‌پذیری با محوریت مدیریت شهری در شهر شهرکرد مشخص شده و از این طریق متولیان و سیاست‌گذاران شهر شهرکرد می‌توانند فعالیت‌های خود را بر بهترین استراتژی‌های پیشنهادی متمرکز کنند. اولویت اول: استراتژی‌های نوع تدافعی با وزن نسبی (۰/۳۲۸) عبارت‌اند از:

۱- تقویت و حمایت از حق مشارکت اجتماعی با بهره‌گیری از تجربه‌های موفق و نظرات مردمی در راستای بهبود قوانین و مقررات حمایتی در شهر شهرکرد (wt1).

توسعه پایدار محیط جغرافیایی

۲- ارائه تسهیلات مادی و معنوی شهرداری برای تأسیس شرکت‌های خصوصی حمل‌ونقل آسان و سریع (so2).

۳- ایجاد یک محیط شهری قوی و قابل اعتماد توأم با آزادی‌های فرهنگی و تفریحی بر مبنای شرایط فرهنگی - دینی (so3).

۴- تقویت ارتباط شهر با مجامع و سازمان‌های داخلی و بین‌المللی مرتبط با آموزش در سطوح مختلف به خصوص روش‌های نوین تدریس و آموزش بر مبنای فناوری‌های نوین (so4).

۵- استفاده از افراد خلاق و نوآوری در برنامه‌ریزی فرصت‌های شغلی جدید و ممانعت از توزیع ناعادلانه این فرصت‌ها (so5).

بر این اساس می‌توان بسان داشت که توجه به مقوله‌ی زیست‌پذیری، ناشی از رویکردی است که بر توسعه‌ی پایدار، مشارکتی و مردم‌محور تأکید دارد. طبق این رویکرد دولت‌ها و حکومت‌ها باید بتوانند براساس ارزش‌ها و مبانی فرهنگی مردم و با جلب مشارکت آنها، نیازها و مشکلات را شناسایی و تغییر و تحولات را برنامه‌ریزی و مدیریت کنند. تا ضمن بهبود شرایط زندگی و ارتقاء سطح رفاه مادی، نظم، امنیت، عدالت و سلامت روانی و اجتماعی جامعه نیز حفظ شده یا بهبود یابد. توسعه‌ای که با مبانی فرهنگی و ارزشی یک جامعه مغایر یا متضاد باشد، پایدار نخواهد بود.

بحث و نتیجه‌گیری

براساس آنچه مورد بررسی قرار گرفت می‌توان بیان داشت که در شهر شهرکرد ۱۸ قوت داخلی به‌عنوان مزیت‌های موجود، در مقابل ۲۳ ضعف داخلی به‌عنوان محدودیت‌ها و تنگنا وجود دارد و نقاط قوت با وزن نسبی (۰/۴۴۱) و وزن نهایی (۰/۲۵۹) در مقایسه با نقاط ضعف با وزن نسبی (۰/۵۵۹) و وزن نهایی (۰/۲۷۶) در سطح پایین‌تری قرار دارد. همچنین ۱۲ فرصت خارجی به‌عنوان مزیت‌های موجود، در مقابل ۱۷ تهدید خارجی به‌عنوان محدودیت‌ها و تنگانهای پیش روی توسعه زیست‌پذیری در شهر شهرکرد با

برای مشارکت در برنامه‌ریزی دانش‌محور شهر نقش دارد (wo2).

۳- تقویت کارآفرینی نوآور برای نمایش پتانسیل‌های اقتصادی و اجتماعی شهرکرد در ترکیب با فیلم، پویانمایی، مستند رادیو، ورزش و نمایشگاه‌ها در سطح شهر در جهت کاهش بیکاری (wo3).

۴- ایجاد فضاهای کودک محور با بازی‌ها خلاقانه و بهره‌گیری از افراد متخصص در این زمینه (wo4).

۵- همکاری دانشگاه‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان با زیست‌پذیری در شهرکرد بر مبنای پتانسیل محله محور (wo5).

اولویت سوم: استراتژی‌های نوع رقابتی با وزن نسبی (۰/۲۱۹) عبارت‌اند از:

۱- توسعه و تقویت تعاملات فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی بین مردم در محلات مختلف از طریق برنامه‌های تلویزیونی و دعوت از نخبگان محلی (st1).

۲- هدفمندسازی بسته‌های امید به زندگی بر پایه تنوع میراث فرهنگی و مذهبی محلی و اقلیت‌های قومی در شهرکرد برای افزایش ماندگار در شهرکرد از طریق درگیر کردن مردم در فرایندهای توسعه شهری (st2).

۳- افزایش تسهیلات و خدمات و زیر ساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری (حمل‌ونقل، کارگاه‌های آموزشی، مراکز تفریحی و فرهنگی) متناسب با زیست‌پذیری و فضای شهری در محلات مختلف شهر (st3).

۴- تحقیقات پایه‌ای در جهت بهبود و ارتقاء سطح کمی و کیفی زیست‌پذیری شهری در واکنش به پتانسیل‌های موجود آموزشی، بهداشتی و محیطی مناسب (st4).

۵- ایجاد بانک اطلاعاتی و آرشیو اسناد از زیست‌پذیری شعری برای حمایت از خالقان آثار و احیاء تعلق مکانی و امید به زندگی (st5).

اولویت چهارم: استراتژی‌های نوع تهاجمی با وزن نسبی (۰/۲۱۶) عبارت‌اند از:

۱- نوسازی شهر و هویت بخشی به شهر بر پایه ویژگی‌های فرهنگی متمایز محلی و مشارکت محور (so1).

در حوزه حمل و نقل، توسعه و تقویت تعاملات فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی بین مردم در محلات مختلف از طریق برنامه‌های تلویزیونی و دعوت از نخبگان محلی و نوسازی شهر و هویت بخشی به شهر بر پایه ویژگی‌های فرهنگی متمایز محلی و مشارکت محور، می‌باشد. نتایج حاصل از این فرضیه با نتایج تحقیق محمدی و بهرامی (۱۳۹۳) که در تحقیقی به ارائه الگوی فضایی توسعه شهری بر مبنای اصول شهر زیست پذیر (نمونه موردی: منطقه ۲۲ تهران) اقدام نمودند همسو بوده که نتایج بیانگر آن بود که برای زیست پذیر نمودن منطقه باید با نگاهی به الگوهای بومی، از تجارب جهانی به‌خوبی استفاده نمود. همچنین با نتایج تحقیق ایران‌دوست و همکاران (۱۳۹۲) که در پژوهشی با عنوان «شاخص زیست پذیری در محیط‌های شهری (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهر مقدس قم)، اقدام کرده همسو بوده است. بر این اساس می‌توان بیان داشت که مهم‌ترین استراتژی‌های توسعه زیست پذیری شهرکرد بر مبنای عملکرد مدیریت شهری شامل تقویت و حمایت از حق مشارکت اجتماعی با بهره‌گیری از تجربه‌های موفق و نظرات مردمی در راستای بهبود قوانین و مقررات حمایتی در شهر شهرکرد، ساماندهی پروژه‌های مشارکتی در سطوح مختلف محلی و ملی و بین‌المللی در حوزه حمل و نقل، توسعه و تقویت تعاملات فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی بین مردم در محلات مختلف از طریق برنامه‌های تلویزیونی و دعوت از نخبگان محلی و نوسازی شهر و هویت بخشی به شهر بر پایه ویژگی‌های فرهنگی متمایز محلی و مشارکت محور، می‌باشد. به‌طور کلی دستاورد علمی حاصل از تحقیق حاضر بیانگر آن است که در مبحث زیست پذیری در شهرها به خصوص در شهرکرد از سوی مسئولین و مدیریت شهری، به‌طور اساسی توجه نشده است و کلیه مباحث در این زمینه هم به صورت هماهنگ و هم‌طراز توجه نشده است و این امر نشان از آن دارد که اغلب اقدامات در راستای مباحث کالبدی و فیزیکی و نیز اقتصادی در شهرها پرداخته شده است و مباحث

محوریت مدیریت شهری شناسایی شده است و فرصت‌ها با وزن نسبی (۰/۴۰۵) و وزن نهایی (۰/۳۴) در مقایسه با تهدیدها با وزن نسبی (۰/۵۹۵۶) و وزن نهایی (۰/۳۵۸) در سطح پایین‌تری قرار دارد. در اولویت و رتبه‌بندی شاخص‌های مختلف قوت، تهدید، فرصت و ضعف مشاهده شد که در بین زیر معیارهای تهدیدها T1 (کاهش کیفیت هوا) بیشترین اهمیت و زیر معیار T8 (افزایش میزان جرائم خشن (قتل و ...)) خلاق در رتبه آخر از نظر خبرگان فراداشته است. در بین زیر معیارهای گروه نقاط ضعف W2 (ارتباط کم شهروندان با شورای شهر و شهروندان) از بیشترین اهمیت و زیر معیار W7 (عدم در دسترس بودن مسکن باکیفیت خوب) در رتبه آخر از نظر خبرگان قرار داشته است. در بین زیر معیارهای فرصت‌ها O1 (بهبود کیفیت آزادی‌های فردی) از بیشترین اهمیت و زیر معیار O10 (تلاش برای افزایش دسترسی آسان به حمل و نقل عمومی) در رتبه آخر از نظر خبرگان قرار داشته است. در بین زیر معیارهای نقاط قوت S6 (وجود اتاق‌های کافی در مسکن) از بیشترین اهمیت و زیر معیار S7 (برخورداری از سیستم گرمایشی و سرمایشی مناسب) در رتبه آخر از نظر خبرگان قرار داشته است. در اولویت‌بندی استراتژی‌های مختلف مشاهده گردید که به ترتیب استراتژی‌های نوع تدافعی با وزن نسبی (۰/۳۲۸) و کسب وزن نهایی (۰/۱۰۹)، استراتژی نوع محافظه‌کارانه با وزن نسبی (۰/۲۳۶) و کسب وزن نهایی (۰/۰۷۸)، استراتژی نوع رقابتی با وزن نسبی (۰/۲۱۹) و کسب وزن نهایی (۰/۰۷۳) و در نهایت استراتژی نوع تهاجمی با وزن نسبی (۰/۲۱۶) و کسب وزن نهایی (۰/۰۷۲) به ترتیب در اولویت اول تا چهارم قرار دارند. بر این مبنای مهم‌ترین استراتژی‌های توسعه زیست پذیری شهرکرد بر مبنای عملکرد مدیریت شهری شامل تقویت و حمایت از حق مشارکت اجتماعی با بهره‌گیری از تجربه‌های موفق و نظرات مردمی در راستای بهبود قوانین و مقررات حمایتی در شهر شهرکرد، ساماندهی پروژه‌های مشارکتی در سطوح مختلف محلی و ملی و بین‌المللی

برگزاری ورزش‌های همگانی در سطح پارک‌های منطقه در جهت ارتقای بعد سلامت جسمی و روانی، راه‌اندازی کلاس‌های مشاوره رایگان در زمینه مشاوره پیش از ازدواج، برگزاری مراسم و جشن‌ها در سطوح منطقه‌ای برای افزایش سلامت روانی.

- توسعه و گسترش فضای سبز مناسب و ایجاد فضاهایی برای تفریح و گذران اوقات فراغت شهروندان، با تاکید بر مناطق تازه تأسیس مسکن مهر و حاشیه شهر به جهت توزیع عادلانه امکانات فراغتی و تفریحی در سطح شهر.

- توسعه خدمات بهداشتی- درمانی، متناسب با نیاز جمعیت و با سطح دسترسی مناسب هم به لحاظ امکانات و هم نیروی انسانی به خصوص در مناطق و نواحی حاشیه‌ای شهر شهرکرد.

- توسعه و گسترش امکانات ورزشی - تفریحی و فرهنگی کافی و مناسب با دسترسی مناسب به خصوص در مناطق حاشیه‌ای و محدوده‌های ساخته در شیب کوه‌ها.

- اولویت دهی به برنامه‌های خدمات‌رسانی و طرح‌های شهری جهت افزایش خدمات در محلات محروم جهت بهبود شاخص عدالت اجتماعی و برابری شهروندان در حق دستیابی به فرصت‌های اقتصادی و امکانات و خدمات عمومی و دولتی.

- با توجه به نقش کمرنگ مدیریت شهری در زیست‌پذیری شهری به خصوص در زمینه محیط‌زیست پیشنهاد می‌گردد که مدیریت شهری طرح‌های خود را در راستای کاهش آلودگی هوا، توجه به کمربند سبز، کاهش خودروهای دودزا، دورسازی شهرک‌های صنعتی و آلوده‌کننده و ... مبذول دارد.

- امین زاده گوهرریزی، ب. و روشن، م.، ۱۳۹۲. ارائه روش سنجش تطبیقی زیست‌پذیری در محلات شهری با تأکید بر معیارهای برنامه‌ریزی کاربری زمین (نمونه موردی: شهر قزوین)، مجموعه مقالات اولین همایش ملی شهرسازی و معماری در گذر زمان.

مهم زیست محیطی در ابعاد مختلف آب، خاک، هوا، انرژی و ... مورد غفلت واقع شده است و دیگری مبحث شرایط اجتماعی همچون مشارکت، فرهنگ محله محوری، رفاه اجتماعی و ... به صورت بسیار محدود توجه شده است که نیازمند است در برنامه‌ریزی‌ها از بالا تا پایین به این امر توجه ویژه شود.

با توجه به همین توسعه‌ی شهری و رشد جمعیت در شهرکرد و نیاز فزاینده به مسکن، توسعه شهری به صورت نامطلوب و بدون توجه به زیرساخت‌ها انجام گرفته است. که علاوه بر اینکه پاسخگوی توسعه‌ی جدید نیست، موجب عدم سازگاری بافت قدیم با جدید شده و چهره‌ی بی‌هویتی را به محله بخشیده است. براساس یافته‌ها نیاز به بهبود فعالیت‌ها در محله، تغییر در سیاست‌های توسعه‌ی بافت، افزایش کیفیت خدمات، بهسازی و نوسازی مطلوب و ... برای بهبود کیفیت زندگی در شهر است که ساخت و سازهای نامتعارف به خصوص در مناطق با شیب بالا و مرتفع، نحوه خدمات‌رسانی و مدیریت شهری را در شهرکرد با مشکل مواجه ساخته است.

براساس آنچه مورد بررسی قرار گرفت پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

- سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و عمومی برای اشتغال‌زایی جدید و اقداماتی برای کاهش فقر و بیکاری، به خصوص در مسکن مهر شهر شهرکرد و مناطق حاشیه‌ای که از محروم‌ترین مناطق هستند.

- توجه ویژه به کاربری بهداشتی- درمانی و احداث مراکز بهداشتی- درمانی در سطوح محلات ۴ و ۵ و حاشیه شهر، توسعه و احداث مراکز آموزشی پیش از ازدواج، افزایش خدمات‌رسانی در زمینه نظافت معابر،

منابع و مآخذ

- امیری، م.، طالبی، ر. و اسکندری، آ.، ۱۳۹۷. مشارکت مردمی، مولفه موثر بر زیست‌پذیری شهری، اولین همایش رقابت‌پذیری و آینده تحولات شهری، تهران، انجمن جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ایران.

- ایراندوست، ک.، عیسی لو، ع.ا. و شاه مرادی، ب.، ۱۳۹۴. شاخص زیست‌پذیری در محیط‌های شهری (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهر مقدس قم)، فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، سال چهارم، شماره سیزدهم، ص ۱۰۱-۱۱۸.
- بحرینی، ح. و طیبیان، م.، ۱۳۷۷. مدل ارزیابی کیفیت محیط زیست شهری، مجله محیط شناسی، دوره ۲۴، شماره ۲۱، ص ۲۱-۳۶.
- پری خواه زرمهر، س.، بندرآباد، ع.ر. و سعیدنیا، س.ا.، ۱۳۹۳. سنجش رضایت‌مندی از کیفیت زندگی مبتنی بر اصول زیست‌پذیری شهری نمونه موردی: منطقه ۸ شهرداری شیراز- محله موردستان، مجموعه مقالات کنفرانس بین‌المللی نبارش شهر پایا.
- تیبالدز، ف.، ۱۳۸۵. شهرسازی انسان محور، بهبود محیط عمومی در شهرهای بزرگ و کوچک، ترجمه حسنعلی لقای و فیروزه جدلی، تهران: دانشگاه تهران، ۳۲۵ ص.
- جعفری اسدآبادی، ح. و عزیز، ا.، ۱۳۹۳. زیست‌پذیری و توسعه پایدار ضرورتی برای شهرهای امروزی، مجموعه مقالات کنفرانس ملی معماری و منظر شهری پایدار.
- جهانی، م.، پرویزی، ر. و دانش شکیب، م.، ۱۳۹۷. سنجش میزان زیست‌پذیری در محله سردار جنگل لاهیجان، سومین کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و طراحی شهری، تبریز، دبیرخانه دائمی کنفرانس - دانشگاه میعاد با همکاری دانشگاه هنر اسلامی تبریز- دانشگاه خوارزمی- دانشگاه شهرکرد.
- جیکوبز، ج.، ۱۳۸۶. مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی، ترجمه حمیدرضا پارسی و آرزو افلاطونی، انتشارات دانشگاه تهران، ۲۸۴ ص.
- حبیبی، د.، ۱۳۹۲. بررسی عوامل مؤثر بر افول حس سرزندگی و زیست‌پذیری در بافت‌های تاریخی و فرسوده، مطالعه موردی: محله سنگ سیاه شیراز، فصلنامه علمی پژوهشی شهر ایرانی- اسلامی، شماره چهاردهم، زمستان، ص ۱-۱۲.
- حسن‌زاده، د.، ۱۳۷۸. رویکرد اجتماع محور به کیفیت زندگی اجتماعات محلی، فصلنامه مدیریت شهری، سال ششم، شماره ۲۰، ص ۳۱-۶۵.
- حسینی، ع.، ۱۳۹۱. کیفیت زندگی اجتماعی، روزنامه جام جم، شماره ۷۵۸۵۱.
- خادمی، ا. و جوکار سرهنگی، ع.، ۱۳۹۱. ارزیابی کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: بافت فرسوده شهر آمل)،
- نشریه جغرافیا و مطالعات محیطی، مقاله ۷، دوره ۱، شماره ۴، زمستان، ص ۲۵-۴۲.
- خراسانی، م.، ۱۳۹۳. بررسی و تحلیل مفهوم زیست‌پذیری و ارتباط آن با اصول پایداری، مجموعه مقالات اولین کنفرانس بین‌المللی مهندسی محیط زیست.
- دیزخلیلی، ن.، ۱۳۸۵. ارتقای کیفیت محیط شهری در مرکز تاریخی شهرها با استفاده از رویکرد برنامه‌ریزی طراحی محور (نمونه موردی: شهر تهران)، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه تهران.
- دیوسالار، ا. و مفلوکی اوره، خ.، ۱۳۹۳. ارزیابی شاخص‌های کیفیت محیط سکونتی از دیدگاه شهروندان نمونه موردی: بخش مرکزی شهر ساری، مجموعه مقالات اولین کنگره تخصصی مدیریت شهری و شوراهای شهر.
- ساسان پور، ف.، تولایی، س. و جعفری اسدآبادی، ح.، ۱۳۹۴. سنجش و ارزیابی زیست‌پذیری شهری در مناطق بیست و دو گانه کلانشهر تهران، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقی‌های، سال پنجم، شماره ۸۱، تابستان، ص ۲۷-۴۲.
- صادقلو، ط. و سجاسی قیداری، ح.، ۱۳۹۲. تبیین الگوی نظری نقش توسعه خدمات فضای سبز در زیست‌پذیری شهری، مجموعه مقالات اولین کنفرانس ملی خدمات شهری و محیط زیست.
- فنی، ز.، قربانی سپهر، آ. و سلطان محمدی، ز.، ۱۳۹۸. نقش شوراهای محله‌ای در توسعه پایدار شهری (مورد مطالعه: محله امیرآباد، منطقه ۶ تهران). دانشگاه شهید بهشتی، فصلنامه توسعه پایدار محیط جغرافیایی، دوره ۱، شماره ۱، بهار. ۳۲-۵۵.
- فلاح، م.، ۱۳۸۵. مفهوم حس مکان و عوامل شکل دهنده‌ی آن، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۶، ص ۱-۲۶.
- فیروزبخت، م.، سامانی پور، ح. و صدیق نیا، م.، ۱۳۹۷. زیست‌پذیری شهری مفاهیم و چارچوب‌ها، فصلنامه پژوهش‌های علوم جغرافیایی، معماری و شهرسازی، شماره ۲ (۱۴)، ص ۱۸۷-۱۹۳.
- محمدی، م. و بهرامی، ص.، ۱۳۹۳. ارائه الگوی فضایی توسعه شهری بر مبنای اصول شهر زیست‌پذیر (نمونه موردی: منطقه ۲۲ تهران)، مجموعه مقالات کنفرانس ملی معماری و منظر شهری پایدار.
- مدنی پور، ع.، ۱۳۸۴. طراحی فضای شهری؛ نگرشی بر فرایندهای اجتماعی و مکانی، ترجمه فرهاد مرتضایی تهران: شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری، ۳۲۴ ص.

(نمونه موردی: محله نوده مشهد)، کنگره بین‌المللی معماری و شهرسازی معاصر پیشرو در کشورهای اسلامی، مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد.

- یوسفی، ر.، احساس خواه، م.، مرادپور، ن. و گراوند، ل.، ۱۳۹۳. تحلیل شاخص‌ها و ابعاد کیفیت زندگی شهری با رویکرد زیست‌پذیری، مجموعه مقالات اولین کنفرانس بین‌المللی مهندسی محیط زیست.

-Balsas, C.J.L., 2017. Measuring the livability of an urban center. An exploratory study of key performance indicators planning, practice and research, v. 19(1), p. 101-110

-Brouwer, R. and Van Ek, R., 2004. Integrated ecological, economic and social impact assessment of alternative flood control policies in the Netherlands. Ecological economics, v. 50(1-2), p.1-21.

-Larice, M.A., 2005. Great neighborhoods: The livability and morphology of high density neighborhoods in urban North America, University of California, Berkeley.

- نادری پور، ن. و مینویی، ش.، ۱۳۹۷. بازطراحی محلات زیست پذیر شهری در راستای توسعه پایدار (مورد مطالعه شهرک نصر سیرجان)، اولین همایش رقابت پذیری و آینده تحولات شهری، تهران، انجمن جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ایران.

- نوریان، ف.، قاضی، ر. و رضاییان روحی، ا.، ۱۳۹۷. سنجش میزان زیست پذیری بافت‌های فرسوده شهری

-McNulty, R.H. (1998-2002). What is Livability? Presentation at a conference sponsored by the Seoul (South Korea) Metropolitan Government. Retrieved July 14, 2009. from <https://www.econo@metro.seoul.kr>.

-Paumier, C., 2007. Creating a Vibrant City Center, (ULI) Urban Land Institute. Washington, D Public Land Pub, Washington, DC.

-Timmer, V. and Seymoar, N.K., 2012. Vancouver Working Group Discussion Paper. In The World Urban Forum 2013.